

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МОДЕРНОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН**

Володимир ФЕНИЧ

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ НОВОГО ЧАСУ»**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
014 Середня освіта предметної спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія,
за освітньою програмою «Історія» факультету історії та міжнародних
відносин ДВНЗ «УжНУ»

Ужгород 2024

Фенич В.І. Методичні вказівки з навчальної дисципліни «Міжнародні відносини нового часу» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія, за освітньою програмою «Історія» факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ» (денна та заочна форми навчання). Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2024. 24 с.

Рецензенти:

Мандрик І.О., д.і.н., проф., проф. кафедри історії та суспільних дисциплін Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ, м. Берегово

Шніцер І.О. к.і.н., доц., завідувач кафедри модерної історії України та зарубіжних країн ДВНЗ «УжНУ»

Методичні вказівки з навчальної дисципліни рекомендовані до друку
на засіданні кафедри модерної історії України та зарубіжних країн

Протокол № 10 від «16» квітня 2024 року

Завідувач кафедри доц. Ігор ШНІЦЕР

Схвалено науково-методичною комісією

факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 1 від «19» квітня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії доц. Світлана МИШКО

© Фенич В.І., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни
2. Мета навчальної дисципліни
3. Програмні компетентності та програмні результати навчання
4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни
5. Методи навчання
6. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання
7. Програма навчальної дисципліни. Тематика лекційних занять
8. Тематика семінарських занять та методичні рекомендації
9. Самостійна робота здобувача вищої освіти
10. Орієнтовний перелік питань, що виносяться на залік
11. Список рекомендованої літератури

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3-й курс	3-й курс
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	VI-й	VI-й
	Лекції:	
	28	12
	Практичні (семінарські):	
	12	-
Вид підсумкового контролю: семестровий	Лабораторні:	
	–	–
Форма підсумкового контролю: залік (усно)	Самостійна робота:	
	50	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Міжнародні відносини нового часу» розрахована на здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти третього курсу денної і заочної форм навчання факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ» галузі знань 01 Освіта /Педагогіка спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія. Ця дисципліна є вибірковою складовою частиною навчального плану з підготовки історика вищої освіти як міждисциплінарної галузі знань, що є на стику педагогічної, політологічної, юридичної та історичної наук.

«Міжнародні відносини нового часу» – це навчальна дисципліна, об’єктом вивчення якої є міжнародні відносини Нового часу (XVI ст. – 1914 р.) як органічна частини навчально-педагогічного процесу, а предметом – особливості її змісту навчання між

іншими нормативними (обов'язковими), спеціальними та допоміжними історичними дисциплінами навчального процесу у вищій школі.

Мета викладання дисципліни: ознайомити студентів-бакалаврів з особливостями міжнародних відносин у Новий час (XVI ст. – 1914 р.), надати студентам базові знання з міжнародних відносин, історії дипломатії Нового часу. Пропонований вибірковий навчальний предмет посідає важливе місце в системі підготовки фахівців-істориків бакалаврської освітньої програми навчання, оскільки доповнює знання студентів з європейської та світової історії.

3. ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до **освітньої програми «Історія»**, вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні відносини нового часу» сприяє формуванню у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти таких **програмних компетентностей**:

ЗК – 1 Вправність мислення. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби та вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань і стратегій/способів мислення. Здатність раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час.

ЗК – 2 Розвиненість рефлексії. Здатність відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних та аргументованих, вміння надавати перевагу останнім. Критичність і самокритичність мислення. Схильність до самоперевірки отриманих результатів, турбота про якісне виконання професійних завдань.

ЗК-3 .Інтелектуальна комунікація. Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст і структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості. Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації. Навички роботи в групі, розподіл функцій в колективній роботі. Відкритість, здатність сприймати та враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухних ідей. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК – 5 Особиста ціннісно-вольова налаштованість. Інтелектуальне сумління, чесність у своїй справі та уникання симуляцій, плагіату та інших виявів недоброчесності. Розуміння необхідності відповідального ставлення до роботи, чіткого і своєчасного виконання обов'язків. Здатність працювати в колективі та самотійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам. Здатність життєво та фахово реалізувати себе на основі ціннісно-світоглядних надбань людства (зокрема сприйняття людини не як засобу, а як цілі та цінності), що нерозривно поєднана з навичками критичного мислення, опануванням і обстоюванням громадянських чеснот і прав, соціальною відповідальністю, а також патріотичним піклуванням про продуктивний

розвиток держави і суспільства. Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально і ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню нагальних проблем.

ФК – 1 Здатність виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію.

ФК – 2 Здатність критичного усвідомлення зв'язків між теперішніми подіями та минулими процесами.

ФК – 3 Вміння створювати тексти однією з іноземних мов з використанням термінів, які прийняті в фаховому середовищі.

ФК – 4 Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації.

ФК – 5 Здатність усвідомлення різноманітності історіографічних поглядів у різні періоди і контексти; поважати різні точки зору, які походять з інших національних і культурних спільнот.

ФК – 6 Вміння застосовувати принципи та методи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі в середніх, професійно-технічних закладах та в системі післядипломної освіти.

ФК – 8 Здатність читати історичні тексти чи оригінальні документи рідною мовою; самостійно підсумовувати чи переписувати та каталогізувати інформацію.

ФК – 9 Вміння застосовувати сучасні методи викладання історії та суміжних дисциплін у навчальних закладах.

ФК – 10 Аналізувати передовий, новаторський педагогічний досвід та власний досвід роботи. Постійно займатися професійною самоосвітою та самовихованням. Корегувати та прогнозувати результати своєї навчально-виховної роботи.

ФК – 11 Формувати позитивне ставлення до вивчення історії та до суспільно-корисної діяльності.

ФК – 12 Знання місцевої історії, національної, європейської та світової історії у порівняльній перспективі.

ФК – 13 Здійснювати профорієнтаційну роботу.

Відповідно до освітньої програми «Історія» спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)», вивчення навчальної дисципліни «**Міжнародні відносини нового часу**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати відповідні складові навчального процесу та необхідну навчальну документацію	ПРН 1
Використовувати різноманітні форми позаурочної та позакласної роботи з історії міжнародних відносин нового часу	ПРН 3
Володіти навичками організації науково-дослідної роботи учнів та користуватися набутими історичними знаннями у виховній роботі з учнями.	ПРН 4
Вміти скласти психолого-педагогічну характеристику учня, класного колективу.	ПРН 5

Вміти організувати та оцінювати дискусію з певного масиву навчального матеріалу з історії міжнародних відносин нового часу.	ПРН 6
Аналізувати наукові історичні праці, їх фактологічну та методологічну складові.	ПРН 7
Знати основні філософські категорії та поняття та аналізувати основні концептуальні підходи, що використовуються при періодизації міжнародних відносин Нового часу.	ПРН 9
Вміти інтерпретувати історичні факти, враховуючи історичну ситуацію та пояснити за допомогою цивілізаційного методу особливості міжнародних відносин Нового часу.	ПРН 10
Вміння використовувати спеціальні історичні дисципліни при характеристиці історичних фактів.	ПРН 11
Визначити значення політичних, економічних, культурних, духовних чинників в історичному процесі.	ПРН 12
Володіти навичками джерелознавчого аналізу.	ПРН 13
Відтворити основний зміст окремих питань історії України в системі міжнародних відносин нового часу.	ПРН 14
Здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі: аргументувати актуальність теми обраного наукового проекту (дипломної роботи), встановлювати її зв'язок з пріоритетними напрямками розвитку сучасної науки в Україні і світі; критично оцінювати ступінь розробленості дослідницької проблеми та новизну отриманих результатів; чітко пояснювати мету, задачі, об'єкт, предмет та методи дослідження; узагальнювати результати дослідницької (дипломної) роботи та рекомендувати шляхи їх використання; робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи; порівнювати здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем історії.	ПРН 16
Ідентифікувати визначні історичні постаті (дипломатів) в контексті історії міжнародних відносин Нового часу.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Міжнародні відносини Нового часу»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знання здобувачами вищої освіти відповідних складових навчального процесу та необхідної навчальної документації.	ПРН 1
Використання різноманітних форм позаурочної та позакласної роботи з історії.	ПРН 3
Володіння навичками організації науково-дослідної роботи учнів та вміння користуватися набутими історичними знаннями у виховній роботі з учнями.	ПРН 4
Вміння скласти психолого-педагогічну характеристику учня, класного колективу.	ПРН 5
Усвідомлює цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України. Знає історичні особливості розвитку регіонів України, реалізовує краєзнавчий підхід на уроках історії, у позакласній та позашкільній роботі з учнівською молоддю.	ПРН 6
Вміння організувати та оцінювати дискусію з певного масиву навчального матеріалу з історії міжнародних відносин Нового часу.	ПРН 6

Здійснювати аналіз наукових історичних праць, їх фактологічну та методологічну складові.	ПРН 7
Знання основних філософських категорії та понять та вміння аналізувати основні концептуальні підходи, що використовуються при історії міжнародних відносин нового часу.	ПРН 9
Вміння інтерпретувати історичні факти, враховуючи історичну ситуацію та пояснювати за допомогою цивілізаційного методу особливості міжнародних відносин нового часу.	ПРН 10
Визначати значення політичних, економічних, культурних, духовних чинників в історичному процесі.	ПРН 12
Відтворення основного змісту окремих питань (проблем) вітчизняної та світової історії.	ПРН 14
Здійснює ідентифікацію визначних історичних постатей (дипломатів) в контексті історії міжнародних відносин нового часу.	ПРН 17
Уміє використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності. Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності	
Застосовувати спеціальні історичні дисципліни при характеристиці історичних фактів. Володіння навичками джерелознавчого аналізу. Створює тексти та короткі описи (есе) на підставі історичної інформації, які можуть бути використані в журналістиці, місцевих органах влади тощо.	ПРН 11 ПРН 12
Здійснення адміністративно-господарської діяльності, яка сприятиме оволодінню знань і необхідних компетенцій в області історії, які сприятимуть виконанню завдань збереження історико-культурної спадщини і керівництво цими ресурсами.	ПРН 15
Здатність проводити оцінювання ролі і значення матеріалу для конкретної цілі: аргументувати актуальність теми обраного наукового проекту (дипломної роботи), встановлювати її зв'язок з пріоритетними напрямками розвитку сучасної науки в Україні; критично оцінювати ступінь розробленості дослідницької проблеми та новизну отриманих результатів; чітко пояснювати мету, задачі, об'єкт, предмет та методи дослідження; узагальнювати результати дослідницької (дипломної) роботи та рекомендувати шляхи їх використання; робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи; порівнювати здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем історії міжнародних відносин Нового часу.	ПРН 16

4. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні відносини нового часу» (ВБ 14.1) є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми «Історія»:

ОК 14 Історія та культура західноєвропейського середньовіччя,

ОК 15 Історія та культура середньовічної України,

ОК 18 Історія та культура країн ЦСЄ в добу середньовіччя,

ОК19 Історія та культура країн Західної Європи та Америки нового часу,

ОК 20 Історія та культура ранньомодерної України,
ОК 22 Історія та культура України нового часу,
ОК 23 Історія та культура країн ЦСЄ доби нового часу,
ВБ 3.1. Історичне краєзнавство,
ВБ 14.3. Досягнення європейської культури (XV – XIX ст.)

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Види навчання – впливають із навчального плану освітнього ступеня бакалавр освітньої програми «історія та археологія», а також форм, методів і змісту передачі та засвоєння навчання. У своєму комплексному вигляді вони щільно поєднуються зі словесними, наочними та практичними методами навчання.

Самими поширеними видами навчання є: лекції; семінарські заняття; самостійна робота студента; консультації.

Методи навчання окремої навчальної дисципліни (предмета) – взаємодії між викладачем і студентами, під час яких відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок.

Загальноприйнятим у сучасній педагогічній науці методи навчання прийнято розрізняти:

- за характером подачі (викладення) навчального матеріалу: словесні, наочні, практичні.
- за організаційним характером навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю у навчанні; бінарні (подвійні) методи навчання.
- за логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

6. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- стандартизовані тести;
- письмові роботи, реферати, есе;
- презентації та виступи на семінарських заняттях;
- інші види індивідуальних та групових завдань;
- залік.

Поточний контроль

Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни оцінюється за п'ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та модуль. Одержаний результат переводиться у бали.

Якщо студент/-ка жодного разу не відповідав/-ла семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання.
- усна додаткова доповідь.
- доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- аналіз джерельної і монографічної літератури.
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – заліку.

Модульний (проміжний) контроль

Модульний контроль (МК) проводиться два рази за семестр, відповідно до графіка навчального процесу. Контрольні заходи модульного контролю з навчальної дисципліни проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль з предмету.

Підсумковий (семестровий) контроль

Система не передбачає обов'язкового семестрового заліку для всіх студентів. Протягом навчального семестру студенти складають два модульні контролі під час тижнів, вільних від аудиторних занять, їх знання оцінюються у 100-бальній шкалі.

Студенти, які за результатами модульних контролів здобули з навчальної дисципліни не менше від встановленої мінімальної кількості балів, атестуються із виставленням їм державної семестрової оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали переведення. Студенти, які атестовані з оцінкою «незадовільно» зобов'язані скласти семестровий залік. Семестрові екзамени можуть також скласти студенти, які бажають покращити оцінку, отриману за результатами модульних контролів. Оцінювання знань на заліку здійснюється у 100-бальній шкалі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота		Модульна контрольна робота	Сума
Т1, Т2, Т3	Т4, Т5, Т6	50	100
25	25		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Семінарські заняття	6	30
Реферат	1	20
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань:

- а) оцінка “відмінно” ставиться за правильне виконання всіх завдань;
- б) оцінка “добре” ставиться за виконання 75 % усіх завдань;
- в) оцінка “задовільно” ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- г) оцінка “незадовільно” ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %.

Неявка на модульну контрольну роботу – 0 (нуль) балів.

Ці оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:

“5” – 45-50 балів;

“4” – 40 балів;

“3” – 30 балів;

“2” – 20 балів.

Неявка на МКР – 0 (нуль) балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Два теоретичних питання. Виконання завдання потребує повної аналітичної та змістовної відповіді. Кожне питання оцінюється від 0 до 25-ти балів.

46-50 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов’язкову, а й додаткову літературу.

41-45 балів отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов’язкову літературу.

31-40 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки.

21-30 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

11-20 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми.

0-10 балів отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

7.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до «Міжнародних відносин нового часу»

Міжнародні відносини: це про що і це про кого. Передумови появи Нового часу (1450–1550) та його завершення (1789–1914). Періодизація історії міжнародних відносин Нового часу (1526–1914). Україна в системі міжнародних відносин Нового часу.

Тема 2. Міжнародні відносини в період Реформації та Контрреформації у XVI ст.

Відкриття світу Христофором Колумбом і його наступниками (кінець XV – початок XVI ст.). Концепція «політики сили» в трактаті «Державець» Ніколо Мак'явеллі (1513). Початок дипломатичної практики у Європі (кінець XV – початок XVI ст.). Реформація (1517), Шпаєрська декларація (1526) та поява протестантизму у Європі (1529). Поширення протестантизму у Європі та Аугсбурзький мир 1555 р. між католиками і протестантами Священної Римської імперії. Контрреформація: Товариство Ісуса (єзуїти) (1540), Тридентський собор (1545–1563) та заснування при Римському престолові відділу пропаганди віри (з 1622 р. Конгрегація поширення віри). Заморські колонії Європи та

заснування європейських імперій (1490–1640-ві рр.). Амстердам – перший «світ-економіка», «колумбійський обмін» між Європою і Америкою та європеїзація колоній. Релігійні війни у Європі в XVI – на початку XVII ст. Загальна характеристика основних країн Європи: володіння Габсбургів, Іспанія, Нідерланди, Франція, Італія, Британські острови, Скандинавські країни, Річ Посполита, Пруссія, Московія, Османська імперія. Українські землі в системі міжнародних відносин XVI ст.

Тема 3. Міжнародні відносини в добу Наукової революції XVII ст.

Поява міжнародного права у трактаті Ґуго де Ґроо (Ґроція) «Про право війни і миру» (1625). Карта «нової Європи» та механізм забезпечення «довічного миру» у концепції Максимільєна де Бетюна (1638). Тридцятилітня війна (1618–1648). Перша велика міжнародна дипломатична конференція (1644–1648). Вестфальський мир (1648) та початок політики рівноваги сил у міжнародних відносинах. Колонії, заокеанські володіння Європи та заселення світу в другій половині XVII – на початку XVIII ст. Концепція суспільного договору Томаса Гоббса у трактаті «Левіафан» (1651) та Джона Локка у «Двох трактатах про державне правління» (1689–1690). Українське козацтво в системі міжнародних відносин XVII ст.: від участі в морських походах до участі у звільненні Відня від турків.

Тема 4. Міжнародні відносини в добу Просвітництва й абсолютизму XVIII ст.

Війна за іспанську спадщину (1701–1713) та Утрехтський (1713) і Раштатський (1714) міжнародні договори. «Проект вічного миру» Шарля Кастеля де Сен-П'єра (1713). Трактати Шарля-Луї де Секонда, барона де Монтеск'є (1689–1755) «Міркування про причини піднесення римлян та про їх занепад» (1734) та «Про дух законів» (Женева, 1748). Вчення Жана-Марі Франсуа Аруе (Вольтера) (1694–1778) про державу і міжнародні відносини. Вчення Жана-Жака Руссо (1712–1778) про права людини, державу і міжнародні відносини. Французьке домінування у Європі у другій половині XVII – першій половині XVIII ст. Зростання могутності Сполученого Королівства Великої Британії з 1707 р. Падіння Савойї, Іспанії, Португалії та Італії у XVIII ст. Країни Центральної, Східної та Південної Європи у XVIII ст. Володіння Габсбургів у XVIII ст. Піднесення Пруссії у XVIII ст. Трансформація Московського царства у Російську імперію після 1721 р. Падіння Речі Посполитої після 1717 р. Перший поділ Польщі 1772 р. Українські землі в системі міжнародних відносин XVIII ст.: від участі в Північній війні до місії Василя Капніста до Берліну.

Тема 5. Міжнародні відносини в добу політичних Революцій та наполеонівських війн (1776–1815)

Американська революція та проголошення незалежності США (1776–1783). Трактат Джеремі Бентама «Вступ до принципів моральності і законотворення» (1789) та введення поняття «міжнародні відносини». Французька революція та прихід до влади Наполеона Бонапарта (1789–1796). Трактат Роберта Мальтуса «Дослід щодо закону народонаселення» (1798). «Мальтузанська пастка». Революційні війни Наполеона Бонапарта та зміна політичної карти Європа (1792–1815). Три антифранцузькі коаліції (1793–1814). Розколота Європа під революційними експериментами наполеонівського

освіченого деспотизму та поза ним. Договір у Фонтенбло 20 квітня 1814 р. та останній реванш Наполеона (1815). Українські землі в планах Наполеона Бонапарта.

Тема 6. Конгресова система міжнародних відносин та її крах (1815–1914)

Економічні, демографічні, логістичні та соціальні зміни у Європі та їх вплив на міжнародні відносини у ХІХ ст. Віденський міжнародний конгрес і утворення Четвірного Союзу (1815) та Ахенський міжнародний конгрес і утворення Священного Союзу (1818). Міжнародні конгреси Священного Союзу у Тропау (1820), Лайбаху (1821) та Вормсі (1822). «Доктрина Монро» (1823). Поява націоналізму: «історичні нації» та «неісторичні народи» у міжнародних відносинах ХІХ ст. Книга Алексіса де Токвіля «Старий режим і революція» (1856 р.). Франко-німецьке протистояння та війна 1870–1871 рр. Проголошення другої Німецької імперії. «Східне питання»: Кримська війна (1853–1856), болгарська криза (1877–1878) та Берлінський міжнародний конгрес 1878 р. Піднесення Німеччини. Формування двох дипломатично-військових блоків держав Троїстого Союзу і Троїстої Згоди / Антанти (1879–1907). Застереження Куно фон Мольтке щодо розв’язання світової війни (1890) та концепція Гелфорда Макіндера про «природні осередки могутності» (1904). Приватні ініціативи створення міжнародних організацій миру на зламі ХІХ – ХХ ст. Боснійська криза (1908) та Балканські війни (1912–1913). Крах конгресової системи міжнародних відносин: постріл у Сараєво 28 червня 1914 р., який назавжди змінив світ. «Українське питання» в політиці та планах Троїстого Союзу і Троїстої Згоди / Антанти.

7.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
Модуль 1												
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Вступ до «Міжнародних відносин нового часу». Україна в системі міжнародних відносин Нового часу.	10	2	-	-	-	5	10	1	-	-	-	5
Тема 2. Міжнародні відносини в період Реформації та Контрреформації у ХVІ ст.	10	6	2	-	-	5	10	2	-	-	-	12
Тема 3. Міжнародні відносини в добу Наукової революції ХVІІ ст.	15	4	2	-	-	5	10	2	-	-	-	13

Тема 4. Міжнародні відносини в добу Просвітництва й абсолютизму XVIII ст. (I частина)	10	2	2	-	-	10	15	1	-	-	-	9
Тема 4. Міжнародні відносини в добу Просвітництва й абсолютизму XVIII ст. (II частина)	10	4	-	-	-	5	10	1	-	-	-	9
Тема 5. Міжнародні відносини в добу політичних Революцій та наполеонівських війн (1776–1815)	15	4	2	-	-	10	15	2	-	-	-	15
Тема 6. Конгресова система міжнародних відносин та її крах (1815–1914)	20	6	4	-	-	10	20	3	-	-	-	15
Усього годин	90	28	12	-	-	50	90	12	-	-	-	78

7.3. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Вступ до «Міжнародних відносин Нового часу»

1. Міжнародні відносини: це про що і це про кого?
2. Передумови появи Нового часу (1450–1550) та його завершення (1789–1914).
3. Періодизація історії міжнародних відносин Нового часу (1526–1914).
4. Україна в системі міжнародних відносин Нового часу.

Тема 2. Міжнародні відносини в період Реформації та Контрреформації у XVI ст.

1. Відкриття світу Христофором Колумбом і його наступниками (кінець XV – початок XVI ст.).
2. Концепція «політики сили» в трактаті «Державець» Ніколо Мак'явеллі (1513).
3. Початок дипломатичної практики у Європі (кінець XV – початок XVI ст.).
4. Реформація (1517), Шпаєрська декларація (1526) та поява протестантизму у Європі (1529).
5. Поширення протестантизму у Європі та Аугсбурзький мир 1555 р. між католиками і протестантами Священної Римської імперії.
6. Контрреформація: Товариство Ісуса (єзуїти) (1540), Тридентський собор (1545–1563) та заснування при Римському престолові відділу пропаганди віри (з 1622 р. Конгрегація поширення віри).
7. Заморські колонії Європи та заснування європейських імперій (1490–1640-ві рр.).

8. Амстердам – перший «світ-економіка», «колумбійський обмін» між Європою і Америкою та європеїзація колоній.
9. Релігійні війни у Європі в XVI – на початку XVII ст.
10. Загальна характеристика основних країн Європи: володіння Габсбургів, Іспанія, Нідерланди, Франція, Італія, Британські острови, Скандинавські країни, Річ Посполита, Пруссія, Московія, Османська імперія.
11. Українські землі в системі міжнародних відносин XVI ст.

Тема 3. Міжнародні відносини в добу Наукової революції XVII ст.

1. Поява міжнародного права у трактаті Гуго де Гроо (Гроція) «Про право війни і миру» (1625).
2. Карта «нової Європи» та механізм забезпечення «довічного миру» у концепції Максимільєна де Бетюна (1638).
3. Тридцятилітня війна (1618–1648).
4. Перша велика міжнародна дипломатична конференція (1644–1648). Вестфальський мир (1648) та початок політики рівноваги сил у міжнародних відносинах.
5. Колонії, заокеанські володіння Європи та заселення світу в другій половині XVII – на початку XVIII ст.
6. Концепція суспільного договору Томаса Гоббса у трактаті «Левіафан» (1651) та Джона Локка у «Двох трактатах про державне правління» (1689–1690).
7. Українське козацтво в системі міжнародних відносин XVII ст.: від участі в морських походах до участі у звільненні Відня від турків.

Тема 4. Міжнародні відносини в добу Просвітництва й абсолютизму у XVIII ст.

1. Війна за іспанську спадщину (1701–1713) та Утрехтський (1713) і Раштатський (1714) міжнародні договори. «Проект вічного миру» Шарля Кастеля де Сен-П'єра (1713).
2. Трактати Шарля-Луї де Секонда, барона де Монтеск'є (1689–1755) «Міркування про причини піднесення римлян та про їх занепад» (1734) та «Про дух законів» (Женева, 1748).
3. Вчення Жана-Марі Франсуа Аруе (Вольтера) (1694–1778) про державу і міжнародні відносини.
4. Вчення Жана-Жака Руссо (1712–1778) про права людини, державу і міжнародні відносини.
5. Французьке домінування у Європі у другій половині XVII – першій половині XVIII ст.
6. Зростання могутності Сполученого Королівства Великої Британії з 1707 р.
7. Падіння Савойї, Іспанії, Португалії та Італії у XVIII ст.
8. Країни Центральної, Східної та Південної Європи у XVIII ст.
9. Володіння Габсбургів у XVIII ст.
10. Піднесення Пруссії у XVIII ст.
11. Трансформація Московського царства в Російську імперію після 1721 р.
12. Падіння Речі Посполитої після 1717 р. Перший поділ Польщі 1772 р.
13. Українські землі в системі міжнародних відносин XVIII ст.: від участі в Північній війні до місії Василя Капніста до Берліну.

Тема 5. Міжнародні відносини в добу політичних Революцій та наполеонівських війн (1776–1815)

1. Американська революція та проголошення незалежності США (1776–1783).
2. Трактат Джеремі Бентама «Вступ до принципів моральності і законотворення» (1789) та введення поняття «міжнародні відносини».
3. Французька революція та прихід до влади Наполеона Бонапарта (1789–1796).
4. Трактат Роберта Мальтуса «Дослід щодо закону народонаселення» (1798).
«Мальтузанська пастка».
5. Революційні війни Наполеона Бонапарта та зміна політичної карти Європа (1792–1815).
6. Три антифранцузькі коаліції (1793–1814).
7. Розколота Європа під революційними експериментами наполеонівського освіченого деспотизму та поза ним.
8. Договір у Фонтенбло 20 квітня 1814 р. та останній реванш Наполеона (1815).
9. Українські землі в планах Наполеона Бонапарта.

Тема 6. Конгресова система міжнародних відносин та її крах (1815–1914)

1. Економічні, демографічні, логістичні та соціальні зміни у Європі та їх вплив на міжнародні відносини у XIX ст.
2. Віденський міжнародний конгрес і утворення Четвірного Союзу (1815) та Ахенський міжнародний конгрес і утворення Священного Союзу (1818).
3. Міжнародні конгреси Священного Союзу у Тропау (1820), Лайбаху (1821) та Вормсі (1822). «Доктрина Монро» (1823).
4. Поява націоналізму: «історичні нації» та «неісторичні народи» у міжнародних відносинах XIX ст.
5. Книга Алексіса де Токвіля «Старий режим і революція» (1856 р.).
6. Франко-німецьке протистояння та війна 1870–1871 рр. Проголошення другої Німецької імперії.
7. «Східне питання»: Кримська війна (1853–1856), болгарська криза (1877–1878) та Берлінський міжнародний конгрес 1878 р. Піднесення Німеччини.
8. Формування двох дипломатично-військових блоків держав Троїстого Союзу і Троїстої Згоди / Антанти (1879–1907).
9. Застереження Куно фон Мольтке щодо розв'язання світової війни (1890) та концепція Гелфорда Макіндера про «природні осередки могутності» (1904).
10. Приватні ініціативи створення міжнародних організацій миру на зламі XIX –XX ст.
11. Боснійська криза (1908) та Балканські війни (1912–1913).
12. Крах конгресової системи міжнародних відносин: постріл у Сараєво 28 червня 1914 р., який назавжди змінив світ.
13. «Українське питання» в політиці та планах Троїстого Союзу і Троїстої Згоди / Антанти.

8. ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

№ з/п	Назва теми	Кіл-сть год., д.ф.н.
1	Міжнародні відносини в період Реформації та Контрреформації у XVI ст. Висвітлення теми в шкільних підручниках з історії.	2
2	Міжнародні відносини в добу Наукової революції XVII ст. Висвітлення теми в шкільних підручниках з історії.	2
3	Міжнародні відносини в добу Просвітництва й абсолютизму XVIII ст. Висвітлення теми в шкільних підручниках з історії.	2
4	Міжнародні відносини в добу політичних Революцій та наполеонівських війн (1776–1815). Висвітлення теми в шкільних підручниках з історії.	2
5	Конгресова система міжнародних відносин та її крах (1815–1914). Висвітлення теми в шкільних підручниках з історії.	4
Разом		12

Методичні вказівки для проведення семінарських занять

Семінарські заняття з навчальної дисципліни «Міжнародні відносини Нового часу» є однією з основних форм навчальної роботи здобувачів вищої освіти і ставлять метою розширення та поглиблення їхніх знань із загального курсу, здобуття студентами навичок роботи з джерелами, науковою та довідковою літературою.

Головне завдання цих методичних рекомендацій полягає в наданні допомоги студентам-бакалаврам 3-ого курсу факультету історії та міжнародних відносин освітньої програми «Історія» спеціальності Середня освіта. Історія під час підготовки до семінарських занять. Належить підкреслити, що запропоновані теми допоможуть більш поглиблено вивчити та закріпити лекційний курс на семінарських заняттях. Вибір тематики визначається методологічною значущістю тих або інших питань курсу з точки зору лектора-укладача. Підготовка до семінарських занять дає студентам можливість краще розібратися в тих проблемах, які в курсі лекцій можуть бути викладені лише оглядово.

Теми семінарських занять складені таким чином, щоб сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне сприйняття проблем в їх історичній перспективі. Теми розраховані на декілька занять.

Основна вимога, що пред'являється до студентів на семінарських заняттях, – це освоєння спеціальної літератури. і, головне, – матеріалу історичних джерел, яким надається особливе значення.

Студентові рекомендується наступна методика підготовки до семінарського заняття. Роботу бажано почати з ознайомлення з навчальною літературою. Це робиться для того, щоб отримати краще уявлення про епоху, що вивчається. Можна залучати і

лекційний матеріал. Далі необхідно розглянути методичні рекомендації до теми і лише потім приступати до аналізу джерел, спробувати знайти в них відповіді на поставлені питання. При цьому треба обов'язково пам'ятати, що кожне джерело слід вивчати критично. Важливо виявити пізніші вставки і фальсифікації, визначити повноту відомостей, що повідомляються, їх достовірність і точність. Для отримання об'єктивнішої картини необхідно навчитися використовувати сукупність усіх видів джерел.

Врешті-решт, здобувач вищої освіти повинен познайомитися з науковою літературою, яка допоможе правильно оцінити суть джерела, звернути увагу на пропущені моменти. Списки рекомендованої літератури складені таким чином, щоб дати можливість студентам познайомитися з основною монографічною літературою і науковими статтями по запропонованих темах. Працюючи з науковими публікаціями, студентам необхідно пам'ятати, що в історичній і педагогічній науках існує багато невирішених проблем і пропонована література може містити прямо протилежні точки зору, деякі з яких не є загально визнаними. По можливості студент повинен намагатися самостійно виробити ставлення до прочитаного.

Для полегшення роботи на семінарському занятті наукова література повинна конспектуватися. Детальний або короткий конспект пишеться на одній половині сторінки так, щоб в ході занять залишалось місце для доповнень, уточнень, фіксації дискусійних, нерозв'язаних питань, висновків.

9. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

№ з/п	Назва теми	Кіл-сть годин д.ф.н.	Кіл-сть годин з.ф.н.
1	Вступ до «Міжнародних відносин Нового часу». Висвітлення міжнародних відносин Нового часу в шкільних підручниках з історії.	10	8
2	Міжнародні відносини в період Реформації та Контрреформації XVI ст. Ніколо Мак'явелі.	5	10
3	Міжнародні відносини в добу Наукової революції XVII ст. Гуго де Гроцій та Максимільєн де Бетюн.	10	10
4	Міжнародні відносини в добу Просвітництва й абсолютизму XVIII ст. Шарль Кастель де Сен-П'єр, Шарль-Луї де Секонда, барон де Монтеск'є, Жан-Марі Франсуа Аруе (Вольтер), Жан-Жак Руссо.	10	25
5	Міжнародні відносини в добу політичних Революцій та наполеонівських війн (1776–1815). Джеремі Бентам.	5	10
6	Конгресова система міжнародних відносин та її крах (1815–1914). Алексіс де Токвіль, Гелфорд Макіндер	10	15
	Разом	50	78

10. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Міжнародні відносини: це про що і це про кого?
2. Передумови появи Нового часу (1450–1550) та його завершення (1789–1914).
3. Періодизація історії міжнародних відносин Нового часу (1526–1914).
4. Україна в системі міжнародних відносин Нового часу.
5. Відкриття світу Христофором Колумбом і його наступниками (кінець XV – початок XVI ст.).
6. Концепція «політики сили» в трактаті «Державець» Ніколо Мак'явеллі (1513).
7. Початок дипломатичної практики у Європі (кінець XV – початок XVI ст.).
8. Реформація (1517), Шпаєрська декларація (1526) та поява протестантизму у Європі (1529).
9. Поширення протестантизму у Європі та Аугсбурзький мир 1555 р. між католиками і протестантами Священної Римської імперії.
10. Контрреформація: Товариство Ісуса (єзуїти) (1540), Тридентський собор (1545–1563) та заснування при Римському престолові відділу пропаганди віри (з 1622 р. Конгрегація поширення віри).
11. Заморські колонії Європи та заснування європейських імперій (1490–1640-ві рр.).
12. Амстердам – перший «світ-економіка», «колумбійський обмін» між Європою і Америкою та європеїзація колоній.
13. Релігійні війни у Європі в XVI – на початку XVII ст.
14. Загальна характеристика основних країн Європи: володіння Габсбургів, Іспанія, Нідерланди, Франція, Італія, Британські острови, Скандинавські країни, Річ Посполита, Пруссія, Московія, Османська імперія.
15. Українські землі в системі міжнародних відносин XVI ст.
16. Поява міжнародного права у трактаті Гуго де Гроо (Гроція) «Про право війни і миру» (1625).
17. Карта «нової Європи» та механізм забезпечення «довічного миру» у концепції Максимільєна де Бетюна (1638).
18. Тридцятилітня війна (1618–1648).
19. Перша велика міжнародна дипломатична конференція (1644–1648). Вестфальський мир (1648) та початок політики рівноваги сил у міжнародних відносинах.
20. Колонії, заокеанські володіння Європи та заселення світу в другій половині XVII – на початку XVIII ст.
21. Концепція суспільного договору Томаса Гоббса у трактаті «Левіафан» (1651) та Джона Локка у «Двох трактатах про державне правління» (1689–1690).
22. Українське козацтво в системі міжнародних відносин XVII ст.: від участі в морських походах до участі у звільненні Відня від турків.
23. Війна за іспанську спадщину (1701–1713) та Утрехтський (1713) і Раштатський (1714) міжнародні договори. «Проект вічного миру» Шарля Кастеля де Сен-П'єра (1713).
24. Трактати Шарля-Луї де Секонда, барона де Монтеск'є (1689–1755) «Міркування про причини піднесення римлян та про їх занепад» (1734) та «Про дух законів» (Женева, 1748).
25. Вчення Жана-Марі Франсуа Аруе (Вольтера) (1694–1778) про державу і міжнародні відносини.

26. Вчення Жана-Жака Руссо (1712–1778) про права людини, державу і міжнародні відносини.
27. Французьке домінування у Європі у другій половині XVII – першій половині XVIII ст.
28. Зростання могутності Сполученого Королівства Великої Британії з 1707 р.
29. Падіння Савойї, Іспанії, Португалії та Італії у XVIII ст.
30. Країни Центральної, Східної та Південної Європи у XVIII ст.
31. Володіння Габсбургів у XVIII ст.
32. Піднесення Пруссії у XVIII ст.
33. Трансформація Московського царства у Російську імперію після 1721 р.
34. Падіння Речі Посполитої після 1717 р. Перший поділ Польщі 1772 р.
35. Українські землі в системі міжнародних відносин XVIII ст.: від участі в Північній війні до місії Василя Капніста до Берліну.
36. Американська революція та проголошення незалежності США (1776–1783).
37. Трактат Джеремі Бентама «Вступ до принципів моральності і законотворення» (1789) та введення поняття «міжнародні відносини».
38. Французька революція та прихід до влади Наполеона Бонапарта (1789–1796).
39. Трактат Роберта Мальтуса «Дослід щодо закону народонаселення» (1798). «Мальтузанська пастка».
40. Революційні війни Наполеона Бонапарта та зміна політичної карти Європа (1792–1815).
41. Три антифранцузькі коаліції (1793–1814).
42. Розколота Європа під революційними експериментами наполеонівського освіченого деспотизму та поза ним.
43. Договір у Фонтенбло 20 квітня 1814 р. та останній реванш Наполеона (1815).
44. Українські землі в планах Наполеона Бонапарта.
45. Економічні, демографічні, логістичні та соціальні зміни у Європі та їх вплив на міжнародні відносини у XIX ст.
46. Віденський міжнародний конгрес і утворення Четвірного Союзу (1815) та Ахенський міжнародний конгрес і утворення Священного Союзу (1818).
47. Міжнародні конгреси Священного Союзу у Тропау (1820), Лайбаху (1821) та Вормсі (1822). «Доктрина Монро» (1823).
48. Поява націоналізму: «історичні нації» та «неісторичні народи» у міжнародних відносинах XIX ст.
49. Книга Алексіса де Токвіля «Старий режим і революція» (1856 р.).
50. Франко-німецьке протистояння та війна 1870–1871 рр. Проголошення другої Німецької імперії.
51. «Східне питання»: Кримська війна (1853–1856), болгарська криза (1877–1878) та Берлінський міжнародний конгрес 1878 р. Піднесення Німеччини.
52. Формування двох дипломатично-військових блоків держав Троїстого Союзу і Троїстої Згоди / Антанти (1879–1907).
53. Застереження Куно фон Мольтке щодо розв'язання світової війни (1890) та концепція Гелфорда Макіндера про «природні осередки могутності» (1904).
54. Приватні ініціативи створення міжнародних організацій миру на зламі XIX – XX ст.
55. Боснійська криза (1908) та Балканські війни (1912–1913).
56. Крах конгресової системи міжнародних відносин: постріл у Сараєво 28 червня 1914 р., який назавжди змінив світ.
57. «Українське питання» в політиці та планах Троїстого Союзу і Троїстої Згоди / Антанти.

11. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Ададуrow Вадим. Історія Франції. Королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII століття). – Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2002. – 412 с. + іл.
2. Ададуrow Вадим. «Наполеоніда» на Сході Європи. Уявлення, проекти та діяльність уряду Франції щодо південно-західних окраїн Російської імперії на початку XIX століття. – Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2007. – 560 с.
3. Андерсон Бенедикт. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму / Друге, перероблене видання / Пер. з англ. В. Морозова. – Київ: Критика, 2001. – 271 с.
4. Арон Клод Фердинанд Реймон. Мир і війна між націями / Пер. з франц. В. Шовкун, З. Борисюк та Г. Філіпчук. – Київ: Юніверс, 2000. – 686 с.
5. Вандич Пьотр. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення / Пер. з англ. Софії Грачової. – Київ: Критика, 2004. – 463 с.
6. Вулф Ларі. Винайдення Східної Європи. Мапа цивілізації у свідомості епохи Просвітництва / Пер. з англ. Сергій Біленький за участі Тараса Цимбала. – Київ: Критика, 2009. – 592 с.
7. Гелнер Ернст. Нації та націоналізм. Націоналізм / Пер. з англ. – Київ: Таксон, 2003. – 300 с.
8. Говард Майкл. Війна в європейській історії / Пер. з англ. А. В. Яковини. – Київ: Вид-во «Мегатайп», 2000. – 168 с.
9. Горобець Віктор. «Волимо царя східного...» Український Гетьманат та російська династія до і після Переяслава. – Київ: Критика, 2007. 463 с.
10. Грицак Ярослав. Подолати минуле: глобальна історія України. – Київ: Портал, 2021. – 408 с.
11. Дворнік Френсіс. Слов'яни в європейській історії та цивілізації / Пер. з англ. – Київ: Дух і Літера, 2000. – 495 с. + карти.
12. Дейвіс Норман. Європа. Історія / Пер. з англ. Петро Таращук, Олександр Коваленко. – Київ: Основи, 2020. – 1464 с. + іл. [1496 с.].
13. Зайбт Фердинанд. Блиск і вбогість Середньовіччя. Історія з початком і кінцем / Пер. з нім.: Христини Назаркевич. – Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2009. – 512 с.
14. Історія Центрально-Східної Європи: Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Леоніда Зашкільняка. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. – 660 с.
15. Каппелер Андреас. Росія як поліетнічна імперія: Виникнення. Історія. Розпад / Пер. з нім. Х. Назаркевич; наук. ред. М. Крикун. – Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2005. – XII+360 с., 11 карт.
16. Касьянов Георгій. Теорії нації та націоналізму: Монографія. – Київ: Либіль, 1999. – 352 с.
17. Мортімер Ієн. Століття змін. Яке століття бачило найбільше змін і чому це важливо для нас / Пер. з англ. Я. Машико. – Харків: Вид-во «Ранок»; Фабула, 2018. – 448 с.

18. Плохій Сергій. Брама Європи: історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Романа Ключка. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. – 496 с.
19. Помян Кшиштоф. Європа та її нації / Пер. з франц. Яреми Кравця. – Львів: Каменяр, 2003. – 169 с.
20. Снайдер Тімоті. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь. 1569–1999 / Пер. з англ. Антон Котенко, Олександр Надтока. – Київ: Дух і Літера, 2012. – 464 с.
21. Таїрова-Яковлева Тетяна. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія «зради». – Київ: ТОВ «Видавництво «КЛЮ», 2013. – 403 с., іл.
22. Тернер Фредерик Джексон. Значення фронтиру для американської історії // Україна модерна. – Число 18. Пограниччя. Окраїни. Периферії. – Київ: Критика, 2011. – С. 11–46.
23. Тойнбі Арнольд Дж. Дослідження історії. – Том 1. Скорочена версія томів I–VI Д. Ч. Сомервелла / Пер. з англ. Віктор Шовкун. – Київ: Основи, 1995. – 614 с.
24. Тойнбі Арнольд Дж. Дослідження історії. – Том 2. Скорочена версія томів VII–X Д. Ч. Сомервелла / Пер. з англ. Володимир Митрофанов, Петро Тарашук. – Київ: Основи, 1995. – 406 с.
25. Токвіль Алексіс де. Давній порядок і Революція / Пер. з франц. Григорій Філіпчук. – Київ: ЮНІВЕРС, 2000. – 224 с.
26. Токвіль Алексіс де. Про демократію в Америці / Пер. з франц.: Григорій Філіпчук та Михайло Москаленко; Передм.: Андре Жардена. – Київ: Видавничий дім «Всесвіт», 1999. – 590 с.
27. Україна модерна [міждисциплінарний інтелектуальний часопис, присвячений історії України та Центрально-Східної Європи кінця XVIII – XX ст.]. – Львів – Київ, 1996–2022.
28. Фукуяма Френсіс. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції / Пер. з англ. Роман Корнута. – Київ: «Наш Формат», 2018. – 576 с.
29. Фукуяма Френсіс. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / Пер. з англ. Тарас Цимбал (розділи 1–7) і Роман Корнута (розділи 8–36). – Київ: «Наш Формат», 2019. – 608 с.
30. Харарі Ювал Ной. Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього / Пер. з англ. Ярослава Лебеденка. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. – 544 с.
31. Чухліб Тарас. Відень 1683. Україна-Русь у битві за «золоте яблуко» Європи. – Київ: ТОВ «Видавництво «КЛЮ», 2013. – 559 с., іл.
32. Шпорлюк Роман. Імперія та нації з історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі / Пер. з англ. – Київ: Дух і Літера, 2000. – 354 с.
33. Шпорлюк Роман. Комунізм і націоналізм. Карл Маркс проти Фрідріха Ліста / Пер. з англ. Георгія Касьянова. – Київ: Основи, 1998. – 479 с.
34. Шпорлюк Роман. Формування модерних націй. Україна – Росія – Польща / Пер. з англ. Георгія Касьянова, Миколи Климчука, Миколи Рябчука, Ярослави Стріхи, Дзвенислави Матіяш та Христини Чушаак. – Київ: Дух і Літера, 2013. – 552 с.
35. Magocsi Paul Robert. Historical Atlas of Central Europe, Third revised and expanded edition. Toronto – Buffalo – London: University of Toronto Press, 2018. – xiv and 275 p., 110 maps, 48 tables.

Допоміжна

1. Фенич Володимир. Українське питання напередодні та в роки Першої світової війни в політиці воюючих держав (на матеріалах діяльності спецслужб) // Україна на міжнародній арені у XX столітті: науково-методичний збірник матеріалів конференції на допомогу

учням шкіл і студентам (Ужгород, 13 травня 1999 р.) / Редколегія; упорядк.: В. Мельник, Р. Офіцинський. – Ужгород: Патент, 2000. – С. 15–30.

2. Данилюк Дмитро, Фенич Володимир. Українсько-польські взаємини: історичний контекст // Україна – Польща: історія, сучасність, перспективи. Матеріали науково-практичної конференції (Ужгород, 24-25 червня 2004 р.) / Редколегія: Д. Д. Данилюк (голова) [та ін.]. – Ужгород: Видавництво «Ліра», 2004. – С. 27–39.

Інтернет-видання

1. Міжнародний інтелектуальний часопис «Україна модерна» (на сайті вміщено всі номери «УМ», огляд нових книг та цікаві статті) – <http://www.uamoderna.com/>

2. Український гуманітарний огляд (сайт кафедри історії Києво-Могилянської академії. На жаль скачати «УГО» не вдається, але можна переглянути зміст випусків) – <http://history.ukma.kiev.ua/journals/uho>

3. «Схід-Захід: історико-культурологічний збірник» (добротне наукове періодичне видання) – http://keui.wordpress.com/shid_zahid/

4. Часопис та видавництво Критика (для вдумливого та інтелектуального читання) – <http://krytyka.com/>

5. <http://historians.in.ua/> – читати всім історикам обов'язково! Сучасні тенденції розвитку історичних досліджень, нові видання, монографії, рецензії, дискусії видатних вчених-істориків (і не тільки).

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,39. Зам. № 22. Наклад 100 прим.
Видавництво УжНУ «Говерла».

88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 18. E-mail: goverla-print@uzhnu.edu.ua

*Свідоцтво про внесення до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції –
Серія 3т № 32 від 31 травня 2006 року*